

# ХІРУРГІЯ ТА АКУШЕРСТВО

УДК 619:616:636.3

## РОЗЛАДИ ДИНАМІКИ РОДОВОГО ПРОЦЕСУ У КОРІВ МОЛОЧНИХ ГОСПОДАРСТВ ЗА ПОРАМИ РОКУ

**М.І. Харенко**, д.вет.н., професор

**Н.П. Гребеник**, к.вет.н., доцент

**Л.В. Рисліна**, аспірант

Сумський національний аграрний університет

*В роботі наведені інформативні й аналітичні дані щодо основних причин патологічних родів у корів в молочних господарствах з різною технологією їх утримання, з урахуванням пори року та віку тварин, а також висвітлені і проаналізовані питання, що стосуються показників і причин розладів динаміки родового процесу у корів, з урахуванням порядкового номеру отелення та пори року.*

**Ключові слова:** патологічні роди, отелення, динаміка родового процесу, перейми, потуги.

**Постановка проблеми у загальному виді.** Патологічні роди у корів є основною причиною зростання показників післяродової патології, значних витрат на лікування корів з даною патологією та зростання показників неплідності самок, зниження показників інтенсивності використання маточного поголів'я і передчасного вибракування корів із основного стада, а, також в деяких випадках, і їх загибелі та недоотримання молодняку. Помітно зростають у молочних господарствах і додаткові витрати на вирощування ремонтного молодняку, яким поповнюється основне стадо. Все вищезгадане негативно впливає на молочну продуктивність стада і призводить до зниження рентабельності молочної галузі в цілому [1, 2, 3].

**Зв'язок роботи з важливими науковими і практичними завданнями.** Наукові дослідження проводилися згідно наукової тематики «Система комплексних заходів з профілактики і ліквідації неплідності і яловості корів і свиней» (№ № державної реєстрації-0108U005029 та 0114U001902) та перспективного плану досліджень з програмних питань відтворення великої рогатої худоби на кафедрі акушерства Сумського НАУ.

**Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми.** Надання рододопомоги при фізіологічному перебігу отелення, і особливо, при патологічних родах, займає у роботі практичного лікаря-акушера особливе місце, як з позиції надання фахової і своєчасної допомоги, так і з позицій дотримання основних правил надання цієї допомоги, коли ставиться завдання збереження життя як продуктивності материнського організму, так і новонародженого. Вирішення вищезгаданих питань, протягом не одного десятка років займалися як вітчизняні, так зарубіжні вчені і практики [4, 5].

**Мета досліджень.** Полягає у вивченні й аналізі основних причин і показників патологічних родів у корів молочних господарствах, з урахуванням пори року і віку тварин та у вивченні й

аналізі патологічних родів у корів, які обумовлені розладами динаміки родів, тобто обумовленими слабкими і надмірними переймами і потугами.

**Матеріали та методи досліджень.** Дослідження проводили у двох молочних господарствах Великописарівського району Сумської області: приватне сільськогосподарське підприємство СП «Суми-Агро», з поголів'ям 500 корів та приватне сільськогосподарське підприємство СП «Рассвет», з поголів'ям 220 корів. В обох господарствах застосовується прив'язно-зимове та прив'язно-літнє утримання корів. У СП «Рассвет» корови влітку випасаються на пасовищах. Дослідження проводили у 2013-2014 роках з використанням інформативної документації з питань відтворення та звітно-облікової документації зооветеринарної служби господарств, включаючи матеріали акушерської і гінекологічної диспансеризації маточного поголів'я корів та річних звітів вищезгаданих господарств.

**Результати власних досліджень та їх обговорення.** Результати досліджень наведені в таблицях 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Аналізуючи інформативні матеріали таблиці 1, 2, 5 та 6 слід відмітити, що у СП «Суми-Агро» та СП «Рассвет» за 2013 рік було зареєстровано випадків патологічних родів у корів 100 і 34, а у 2014 році -150 і 40 відповідно. Розлади динаміки родового процесу у корів за 2013 рік в СП «Суми-Агро» склали 47%, а в СП «Рассвет» - 35,29 %. За 2014 рік ці показники склали – 40,66 % та 27,5 %. Отримані нами результати свідчать про значні показники даної акушерської патології, пов'язаної з родовим процесом у корів. Найчастіше патологічні роди (2013 рік), обумовлені розладами динаміки родових сил, у корів СП «Суми-Агро» реєструвалися: у корів-первісток та корів з 2-м, 3-м, 8-м і 9-м отеленням (по 10,63 %) та у корів з 5-м отеленням-12,76%. У корів СП «Рассвет» дана патологія (2013 рік) найчастіше реєструвалася у тварин з 1-м, 6-м та 10-м отеленнями – по 16,66 % випадків.

У 2014 році ця патологія найчастіше реєструвалася: у корів СП «Суми-Агро» з 4-м, 8-м і 10-

м отеленням (по 11,47 %) та з 1-м, 2-м, 6-м і 11-м отеленнями (по 9,83 %); у корів СП «Рассвет» з 1-м отеленням (27,27 %) та 3-м і 9-м отеленням (по 18,18%).

У 2013-2014 роках найчастіше розлади динаміки родового процесу у корів, в обох господарствах, реєструвалися в зимову і весняну пори року, що обумовлено масовістю отелень у цей період.

Основними причинами розладів динаміки родового процесу у корів (табл. 3, 4, 7 і 8) обох господарств були – слабкі та надмірні перейми і потуги (37 і 10 випадків відповідно у 2013 році та 45 і 16 випадків у 2014 році – СП «Суми-Агро»; СП «Рассвет» - 8 і 4 випадки у 2013 році та 7 і 4 випадки у 2014 році). Найчастіше слабкі та надмірні перейми і потуги у корів обох господарств реєструвалися в зимово-весняну пору року.

В розрізі порядкового номера отелення, слід відмітити, що найчастіше слабкі перейми і потуги спостерігаються у корів обох господарств починаючи з 6-го до 11 отелення, а надмірні перейми і потуги – 1-го по 6-е отелення.

**Висновки.** 1. Основними причинами пато-

логічних родів у корів, в господарствах з різною технологією утримання і різною кількістю їх поголів'я є: розлади динаміки родового процесу, патологія родових шляхів, патологія розвитку плодів та неправильне взаємовідношення плода до родових шляхів матері, а також затримка посліду, сухі роди та інші причини.

2. Найчастіше патологічні роди у корів, спричинені розладами динаміки родових сил реєструються в зимово-весняну пору року, а основні причини розладів динаміки родів - слабкі і надмірні перейми та потуги.

3. Слабкі перейми і потуги частіше реєструються у корів з 6-го по 11 отелення, а надмірні перейми і потуги – з 1-го по 6-е отелення.

**Перспективи подальших досліджень.**

Отримані результати досліджень у майбутньому дозволять конкретно проаналізувати добову динаміку слабких і надмірних перейм і потугов, що дозволить запровадити чіткі заходи профілактики даної акушерської патології та розробити ефективні терапевтичні схеми надання ефективної рододопомоги.

Таблиця 1

**Причини патологічних родів у корів за порами 2013 року**

Причини	Пора року	СП «Суми-Агро» 2013 рік																				Всього пат родів за пору року					
		Порядковий номер отелення																									
		1-е		2-е		3-е		4-е		5-е		6-е		7-е		8-е		9-е		10-е		11-е і більше		к-ть	%		
Розлади динаміки родового процесу (всього)	З	2	11,11	2	11,11	1	5,55	2	11,11	2	11,11	1	5,55	2	11,11	2	11,11	2	11,11	2	11,11	-	-	18	18,0		
	В	2	11,11	2	11,11	2	11,11	2	11,11	2	11,11	1	5,55	1	5,55	2	11,11	2	11,11	-	-	2	11,11	18	18,0		
	Л	1	16,66	1	11,66	2	33,33	-	-	-	-	-	-	1	11,66	-	-	1	16,66	-	-	-	-	6	6,0		
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	2	40,0	-	-	-	-	1	20,0	-	-	2	40,0	-	-	5	5,0		
За рік		5	10,63	5	10,63	5	10,63	4	8,51	6	12,76	2	4,25	4	8,51	5	10,63	5	10,63	4	8,51	2	4,25	47	47,0		
Патологія родових шляхів (всього)	З	1	14,28	2	28,57	-	-	-	-	1	14,28	-	-	-	-	1	14,28	-	-	-	-	-	-	2	28,57	7	7,0
	В	2	40,0	-	-	1	20,0	-	-	-	-	1	20,0	-	-	-	-	1	20,0	-	-	-	-	5	5,0		
	Л	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	2	2,0		
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
За рік		3	21,42	2	14,28	1	7,14	1	7,14	1	7,14	1	7,14	-	-	1	7,14	1	7,14	1	7,14	1	7,14	2	14,28	14	14,0
Патологія розвитку плода (всього)	З	2	25,0	-	-	3	37,5	-	-	1	12,5	-	-	1	12,5	-	-	1	12,5	-	-	-	-	8	8,0		
	В	-	-	1	12,5	-	-	3	37,5	-	-	2	25,0	-	-	1	12,5	-	-	-	-	-	-	1	12,5	8	8,0
	Л	1	50,0	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2,0		
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	1	50,0	-	-	2	2,0		
За рік		3	15,0	1	5,0	3	15,0	3	15,0	2	10,0	2	10,0	2	10,0	1	5,0	1	5,0	1	5,0	1	5,0	1	5,0	20	20,0
Неправильне взаємовідношення плода до родових шляхів (всього)	З	1	33,3	-	-	-	-	2	66,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3,0		
	В	-	-	1	25,0	-	-	-	-	-	-	1	25,0	-	-	-	-	1	25,0	-	-	1	25,0	4	4,0		
	Л	-	-	1	50,0	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2,0		
	О	-	-	1	10,0	1	10,0	1	10,0	1	10,0	1	10,0	1	10,0	1	10,0	1	10,0	1	10,0	1	10,0	1	10,0	10	10,0
За рік		1	5,26	3	15,78	2	10,52	3	15,78	1	5,26	2	10,52	1	5,26	1	5,26	2	10,52	1	5,26	2	10,52	2	10,52	19	19,0
Всього патологій родів за пору року		12	12,0	11	11,0	11	11,0	11	11,0	10	10,0	7	7,0	7	7,0	8	8,0	9	9,0	7	7,0	7	7,0	7	7,0	100	100,0

Примітка: 12 інших патологій родів із 100 увійшла до графі «Неправильне взаємовідношення плода до родових шляхів»

Таблиця 2

## Причини патологічних родів за порами 2014 року

Причини	Пора року	СП «Суми-Агро» 2014 рік																								
		Порядковий номер отелення																								
		1-е		2-е		3-е		4-е		5-е		6-е		7-е		8-е		9-е		10-е		11-е і більше		Всього пат. родів за пору року		
		к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть
Розлади динаміки родового процесу (всього)	З	2	11,11	2	11,11	1	5,55	1	5,55	1	5,55	1	5,55	2	11,11	2	11,11	2	11,11	2	11,11	2	11,11	18	12,0	
	В	2	10,0	2	10,0	2	10,0	2	10,0	1	5,0	1	5,0	2	10,0	2	10,0	1	5,0	2	10,0	3	15,0	20	13,33	
	Л	-	-	2	20,0	-	-	2	20,0	-	-	2	20,0	-	-	2	20,0	-	-	1	10,0	1	10,0	10	6,66	
	О	2	15,38	-	-	2	15,38	2	15,38	2	15,38	2	15,38	-	-	1	7,69	-	-	2	15,38	-	-	13	8,66	
За рік	6	9,83	6	9,83	5	8,19	7	11,47	4	6,55	6	9,83	4	6,55	7	11,47	3	4,91	7	11,47	6	9,83	61	40,66		
Патологія родових шляхів (всього)	З	2	22,22	-	-	3	33,33	-	-	2	22,22	-	-	-	-	1	11,11	-	-	-	-	-	1	11,11	9	6,0
	В	2	18,18	1	9,09	-	-	3	27,27	-	-	1	9,09	2	18,18	-	-	1	9,09	1	9,09	-	-	11	7,33	
	Л	2	50,0	-	-	1	25,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	25,0	-	-	-	-	4	2,66	
	О	-	-	1	25,0	-	-	1	25,0	-	-	-	-	-	-	1	25,0	-	-	1	25,0	-	-	4	2,66	
За рік	6	21,42	2	7,14	4	14,28	4	14,28	2	7,14	1	3,57	2	7,14	2	7,14	2	7,14	2	7,14	1	3,57	28	18,66		
Патологія розвитку плода (всього)	З	3	23,07	1	7,69	2	15,38	-	-	2	15,38	2	15,38	-	-	1	7,69	-	-	-	-	-	2	15,38	13	8,66
	В	2	25,0	3	37,5	1	12,5	1	12,5	1	12,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	5,33	
	Л	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	2	1,33	
	О	-	-	-	-	1	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0,66	
За рік	5	20,83	5	20,83	4	16,66	1	4,16	3	12,5	2	8,33	-	-	1	4,16	1	4,16	-	-	-	-	2	8,3	24	16,0
Неправильне взаємовідношення плода до родових шляхів (всього)	З	2	40,0	-	-	1	20,0	-	-	-	-	-	-	1	20,0	-	-	1	20,0	-	-	-	-	5	3,33	
	В	-	-	1	10,66	-	-	-	-	2	33,33	-	-	-	-	1	16,66	-	-	2	33,33	-	-	6	4,0	
	Л	-	-	1	20,0	1	20,0	-	-	-	-	1	20,0	1	20,0	-	-	1	20,0	-	-	-	-	5	3,33	
	О	-	-	-	-	7	33,33	-	-	-	-	7	33,33	-	-	-	-	7	33,33	-	-	-	-	21	14,0	
За рік	2	5,4	2	5,4	9	24,32	-	-	2	5,4	8	21,62	2	5,4	1	2,7	9	24,32	2	5,4	-	-	37	24,66		
Всього патологіі родів за пору року	19	12,66	15	10,0	22	14,66	12	8,0	11	7,33	17	11,33	8	5,33	11	7,33	15	10,0	11	7,33	9	6,0	150	100,0		

Примітка: 21 інша патологія родів із 150 увійшла до графі «Неправильне взаємовідношення плода до родових шляхів»

Таблиця 3

## Характеристика розладів динаміки родового процесу у корів за порами 2013 року

Причини	Пора року	Корів з даною патологією (всього)		СП «Суми-Агро» 2013 рік																							
		Порядковий номер отелення																									
		1-е		2-е		3-е		4-е		5-е		6-е		7-е		8-е		9-е		10-е		11-е і більше					
		к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%		
Слабкі перейми і потуги	З	15	40,54	1	6,66	2	13,33	-	-	2	13,33	-	-	2	13,33	-	-	3	20,0	-	-	3	20,0	2	13,33		
	В	17	45,94	2	11,76	-	-	2	11,76	3	17,64	-	-	4	23,52	2	11,76	-	-	2	11,76	-	-	2	11,76		
	Л	2	5,4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	1	50,0			
	О	3	8,1	1	33,33	-	-	-	-	1	33,33	-	-	-	-	-	-	1	33,33	-	-	-	-	-	-		
За рік	37	100,0	4	10,81	2	5,4	2	5,4	6	16,21	-	-	6	16,21	2	5,4	4	10,81	3	8,1	3	8,1	5	13,51			
Надмірні перейми і потуги	З	4	40,0	1	25,0	-	-	1	25,0	-	-	-	-	1	25,0	-	-	-	-	1	25,0	-	-	-	-		
	В	4	40,0	-	-	1	25,0	-	-	-	-	1	25,0	-	-	1	25,0	-	-	-	-	-	1	25,0			
	Л	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
	О	2	20,0	-	-	-	-	1	50,0	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-			
За рік	10	100,0	1	10,0	1	10,0	2	20,0	-	-	2	20,0	1	10,0	1	10,0	-	-	1	10,0	1	10,0	-	-			

Таблиця 4

## Характеристика розладів динаміки родового процесу у корів за порами 2014 року

Причини	Пора року	Корів з даною патологією (всього)		СП «Суми-Агро» 2014 рік																							
		Порядковий номер отелення																									
		1-е		2-е		3-е		4-е		5-е		6-е		7-е		8-е		9-е		10-е		11-е і більше					
		к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%		
Слабкі перейми і потуги	З	15	33,33	2	13,33	1	6,66	2	13,33	1	6,66	2	13,33	-	-	2	13,33	1	6,66	2	13,33	-	-	2	13,33		
	В	15	33,33	2	13,33	2	13,33	-	-	1	6,66	1	6,66	2	13,33	3	20,0	1	6,66	1	6,66	2	13,33	-	-		
	Л	10	22,22	1	10,0	-	-	1	10,0	2	20,0	2	20,0	2	20,0	-	-	1	10,0	-	-	1	10,0	-	-		
	О	5	11,11	-	-	1	20,0	-	-	1	20,0	-	-	1	20,0	-	-	1	20,0	-	-	-	-	1	20,0		
За рік	45	100,0	5	11,11	4	8,88	3	6,66	5	11,11	5	11,11	5	11,11	5	11,11	4	8,88	3	6,66	3	6,66	3	6,66			
Надмірні перейми і потуги	З	6	37,50	-	-	1	16,66	-	-	1	16,66	-	-	1	16,66	-	-	1	16,66	-	-	2	33,33	-	-		
	В	5	31,25	2	40,0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	20,0	-	-	1	20,0	-	-	-	-	1	20,0		
	Л	3	18,75	1	33,3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33,33			
	О	2	12,50	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
За рік	16	100,0	3	18,75	2	12,5	-	-	1	6,25	1	6,25	3	18,75	-	-	2	12,5	-	-	3	18,75	1	6,25			

Таблиця 5

## Причини патологічних родів у корів за порами 2013 року

Причини	СП «Рассвет» 2013 рік																						Всього патродів за поруроку			
	Пора року	Порядковий номер отелення																								
		1-е		2-е		3-е		4-е		5-е		6-е		7-е		8-е		9-е		10-е		11-е і більше				
к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%			
Розлади динаміки родового процесу (всього)	З	1	12,5	1	12,5	-	-	1	12,5	-	-	2	25,0	-	-	-	-	1	12,5	1	12,5	1	12,5	8	23,52	
	В	1	25,0	-	-	1	25,0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	25,0	-	-	1	25,0	-	-	4	11,76	
	Л	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
За рік		2	16,66	1	8,33	1	8,33	1	8,33	-	-	2	16,66	-	-	1	8,33	1	8,33	2	16,66	1	8,33	12	35,29	
Патологія родових шляхів (всього)	З	1	50,0	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5,88	
	В	-	-	1	50,0	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5,88	
	Л	1	50,0	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5,88	
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
За рік		2	33,33	2	33,33	-	-	1	16,66	1	16,66	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	17,64	
Патологія розвитку плода (всього)	З	-	-	-	-	1	33,3	-	-	-	-	1	33,3	-	-	-	-	1	33,3	-	-	-	-	3	8,82	
	В	1	33,3	-	-	-	-	1	33,3	-	-	-	-	1	33,3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	8,82	
	Л	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2,94	
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2,94	
За рік		1	12,5	-	-	1	12,5	1	12,5	1	12,5	2	25,0	1	12,5	-	-	1	12,5	-	-	-	-	8	23,52	
Неправильне взаємовідношення плода до родових шляхів (всього)	З	-	-	2	100,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5,88	
	В	1	50,0	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5,88	
	Л	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5,88	
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5,88	
За рік		1	12,5	2	25,0	-	-	-	-	3	37,5	-	-	2	25,0	-	-	-	-	-	-	-	-	8	23,52	
Всього патологій родів за пору року		6	17,64	5	14,7	2	5,88	3	8,82	5	14,7	4	11,76	3	8,82	1	2,94	2	5,88	2	5,88	1	2,94	34	100,0	

Примітка: 4 інші патології родів із 34 увійшла до графі «Неправильне взаємовідношення плода до родових шляхів»

Таблиця 6

## Причини патологічних родів у корів за порами 2014 року

Причини	СП «Рассвет» 2014 рік																						Всього патродів за поруроку			
	Пора року	Порядковий номер отелення																								
		1-е		2-е		3-е		4-е		5-е		6-е		7-е		8-е		9-е		10-е		11-е і більше				
к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	
Розлади динаміки родового процесу (всього)	З	2	28,57	-	-	2	28,57	-	-	1	14,28	-	-	-	-	-	-	2	28,57	-	-	-	-	7	17,5	
	В	1	25,0	1	25,0	-	-	1	25,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	25,0	4	10,0
	Л	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
За рік		3	27,27	1	9,09	2	18,18	1	9,09	1	9,09	-	-	-	-	-	-	2	18,18	-	-	1	9,09	11	27,5	
Патологія родових шляхів (всього)	З	1	20,0	-	-	2	40,0	-	-	1	20,0	-	-	1	20,0	-	-	-	-	-	-	-	-	5	12,5	
	В	-	-	1	25,0	-	-	1	25,0	-	-	-	-	-	-	1	25,0	-	-	1	25,0	-	-	4	10,0	
	Л	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
За рік		1	11,11	1	11,11	2	22,22	1	11,11	1	11,11	-	-	1	11,11	1	11,11	-	-	1	11,11	-	-	9	22,5	
Патологія розвитку плода (всього)	З	2	40,0	-	-	1	20,0	-	-	-	-	1	20,0	-	-	-	-	1	20,0	-	-	-	-	5	12,5	
	В	-	-	1	33,3	-	-	-	-	1	33,3	-	-	-	-	1	33,3	-	-	-	-	-	-	3	7,5	
	Л	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
За рік		2	25,0	1	12,5	1	12,5	-	-	1	12,5	1	12,5	-	-	1	12,5	1	12,5	-	-	-	-	8	20,0	
Неправильне взаємовідношення плода до родових шляхів (всього)	З	1	50,0	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5,0	
	В	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5,0	
	Л	-	-	-	-	1	25,0	-	-	1	25,0	1	25,0	-	-	-	-	-	-	1	25,0	-	-	4	10,0	
	О	-	-	-	-	1	25,0	-	-	1	25,0	1	25,0	-	-	-	-	-	-	1	25,0	-	-	4	10,0	
За рік		1	8,33	1	8,33	2	16,66	1	8,33	2	16,66	2	16,66	1	8,33	-	-	-	-	2	16,66	-	-	12	30,0	
Всього патологій родів за пору року		7	17,5	4	10,0	7	17,5	3	7,5	5	12,5	3	7,5	2	5,0	2	5,0	3	7,5	3	7,5	1	2,5	40	100,0	

Примітка: 8 інших патологій родів із 40 увійшла до графі «Неправильне взаємовідношення плода до родових шляхів»

Таблиця 7

## Характеристика розладів динаміки родового процесу у корів за порами 2013 року

Причини	Пора року	Корів з даною патологією (всього)		СП «Рассвет» 2013 рік																					
				Порядковий номер отелення																					
				1-е		2-е		3-е		4-е		5-е		6-е		7-е		8-е		9-е		10-е		11-е і більше	
к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%		
Слабкі перейми і потуги	З	5	62,5	-	-	2	40,0	-	-	1	20,0	-	-	1	20,0	-	-	-	-	1	20,0	-	-	-	-
	В	3	37,5	2	66,66	-	-	-	-	1	33,33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Л	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
За рік		8	100,0	2	25,0	2	25,0	-	-	2	25,0	-	-	1	12,5	-	-	-	-	1	12,5	-	-	-	-
Надмірні перейми і потуги	З	2	50,0	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	В	2	50,0	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Л	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
За рік		4	100,0	1	25,0	1	25,0	-	-	-	-	-	-	2	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Таблиця 8

## Характеристика розладів динаміки родового процесу у корів за порами 2014 року

Причини	Пора року	Корів з даною патологією (всього)		СП «Рассвет» 2014 рік																							
				Порядковий номер отелення																							
				1-е		2-е		3-е		4-е		5-е		6-е		7-е		8-е		9-е		10-е		11-е і більше			
к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%	к-ть	%		
Слабкі перейми і потуги	З	3	42,85	-	-	-	-	1	33,33	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	33,33	-	-	1	33,33	-	-
	В	4	57,14	2	50,0	-	-	-	-	1	25,0	-	-	-	-	1	25,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Л	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
За рік		7	100,0	2	28,57	-	-	1	14,28	1	14,28	-	-	-	-	1	14,28	1	14,28	-	-	-	-	1	14,28	-	-
Надмірні перейми і потуги	З	2	50,0	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	В	2	50,0	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	1	50,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	Л	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	О	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
За рік		4	100,0	1	25,0	-	-	1	25,0	-	-	-	-	1	25,0	1	25,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	

**Список використаної літератури:**

1. Довідник з ветеринарного акушерства / Вечтомов В.Я., Ушкалов В.О., Стегній Б.Т., Макеев В.Ф. и др. – Харків, 2004. – 154 с.
2. Фізіологія та патологія розмноження великої рогатої худоби. Навчальний посібник / Калиновський Г.М., Яблонський В.А., Хомин С.П., Любецький В.Й., Пелехатий М.С., Харута Г.Г., Кошевий В.П., Харенко М.І. та ін. - Житомир, 2014. – 420 с.
3. Кошовий В.П. Акушерсько-гінекологічна патологія у корів. Навчальний посібник / Кошовий В.П. – Харків, 2004. – 156 с.
4. Яблонський В.А. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології / За редакцією В.А. Яблонського та С.П. Хомина. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
5. Практикум по акушерству, гинекології та біотехніці розмноження живих тварин / Никитин В.Я., Миролубов М.Г., Гончаров В.П. и др. – М.: Колос, 2004. – 208 с.

**Харенко Н.И., Гребеник Н.П., Рислина Л.В. Расстройства динамики родового процесса у коров молочных хозяйств по временам года**

В работе приведены информативные и аналитические данные относительно основных причин патологических родов у коров в молочных хозяйствах с различной технологией их содержания, с учетом времени года и возраста животных, а также освещены и проанализированы вопросы, касающиеся показателей и причин нарушений динамики родового процесса у коров, с учетом порядкового номера отела и времени года.

**Ключевые слова:** патологические роды, отел, динамика родового процесса, схватки, потуги.

**Kharenko N.I., Grebenik N.P., Rislina L.V. Disorder dynamics generic process in cows dairy farms by season**

Informative and analytical data on the main causes of abnormal labor in cows of dairy farms with different technology of their content, considering seasons and age of animals, and illuminate and analyse issues related to indicators and causes of violations of the dynamics of a generic process in cows, consider-

ing. I the ordinal numbers of the calving season are in this article.

**Keywords:** pathological childbirth, calving, the dynamics of a generic process, pangs, attempts.

Дата надходження до редакції: 04.02.2015 р.

Рецензент: д.вет.н., професор Камбур М.Д.

УДК 616.636:612:616-006

## ПАТОГЕНЕТИЧНА РЕГУЛЯЦІЯ ОКСИДАНТНОГО СТАТУСУ У СОБАК ЗА НЕОПЛАЗІЙ МОЛОЧНОЇ ЗАЛОЗИ

**Д.Д. Білий**, к.вет.н., доцент, Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

*Проведено вивчення стану оксидантного статусу у собак із неоплазіями молочної залози після їх екстирпації при застосуванні схем його нормалізації. Встановлено, що після видалення неоплазій, на протязі перших 3 діб реєструється наявність запального процесу на тлі оксидантного стресу, фармакологічна корекція якого найбільш ефективна за включення до схеми нестероїдних протизапальних засобів, що дозволяє оптимізувати перебіг післяопераційного періоду. В цьому випадку нормалізація рівня церулоплазмину і малонового діальдегіду на 10 добу свідчить про купування запального процесу в зазначений термін та позитивний прогноз лікування.*

**Ключові слова:** пухлина, молочна залоза, собаки, пероксидне окислення ліпідів, церулоплазмін, фармакологічна корекція.

**Постановка проблеми у загальному вигляді.** Завдяки своїй агресивності пухлини молочної залози призводять до загибелі навіть після радикальної мастектомії. До недавнього часу рак молочної залози вважався виключно хірургічною проблемою. Однак, дана методика не позбавляє від наявних метастазів та не попереджує розвиток можливого рецидивування, що слугує обґрунтуванням для комплексного підходу до тактики лікування, яке включає в себе оперативне втручання та фармакологічну корекцію у післяопераційний період.

В основі патогенезу неоплазійного ураження лежать процеси апоптозу. Порушення одного із його багаточисельних механізмів призводить до пухлинної трансформації клітин, метастазуванню новоутворення та виникненню стійкості до протипухлинних препаратів [1].

На сучасний момент у ветеринарній медицині проблема вивчення гемостазіологічних змін актуальна, наявні результати стосуються змін лише окремих показників та не систематизовані. Тому, враховуючи доведену можливість впливу на онкогенез опосередковано, через систему гемостазу, дослідження в даному напрямку актуальні, мають наукову і практичну значимість.

**Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми.** У патогенезі новоутворень суттєву роль відіграє запалення, ланки якого тісно пов'язані із коагуляцією, спричиняючи взаємний вплив [2]. Запалення, асоційоване з пухлинним ростом являється важливим фактором промоції і прогресії неоплазії: даний процес може виступати у якості фактора малігнізації, що пов'язано із можливою зміною генетичної стабільності клітин на тлі його тривалого перебігу та ризиком активації онкогенів [3, 4].

Доведено, що при більшості патологічних процесів, особливо за новоутворень, реєструється суттєве підвищення рівня пероксидного окислення ліпідів. Окислювальному стресу, який додатково посилюється в післяопераційний період за рахунок оперативного втручання, протидіє антиоксидантна система крові, одним із компонентів якої є церулоплазмін [5, 6]. Крім того, являючи собою білок гострої фази, він відображає інтенсивність запальних механізмів, які супроводжують неоплазійний процес [7].

Незважаючи на доведену в гуманній медицині кореляцію вмісту церулоплазмину і малонового діальдегіду, співвідношення їх рівнів у кожному конкретному випадку буде різним, в залежності від вихідного антиоксидантного статусу пацієнта, обумовленого віком, тривалістю хвороби, генетичними особливостями та іншими індивідуальними факторами. Тому підхід до оцінки даних показників повинен бути індивідуальним [8].

Таким чином, патогенетичні механізми пухлинного процесу потребують подальшого вивчення, що дасть можливість підвищити якість життя і ефективність лікування шляхом впливу на його основні ланки.

**Мета роботи** – визначити ефективність фармакологічної корекції оксидантного статусу у собак за новоутворень молочної залози.

**Матеріали і методи досліджень.** Клінічні дослідження та оперативні втручання проводили на базі кафедри хірургії і акушерства с.-г. тварин, гістологічне вивчення патологічного матеріалу – кафедри нормальної і патологічної анатомії ДДА-ЕУ, визначення гемостазіологічних показників – кафедри хірургії БНАУ.

Вивчення стану оксидантної системи здійснювали у собак із неоплазіями молочної залози.